

MILLIY AN'ANALAR- MA'NAVIY SOG'LOM OILA GAROVI

Yasinova Odina

Ismoilova Mohlaroyim

UMFT universiteti, 550-guruh talabalari

Fan: Xalq pedagogikasi

O'qituvchi: Haydarov Sulaymon

Annotatsiya: Ushbu maqolada milliy an'analar va ularning oila hayotidagi o'rni, shuningdek, ma'naviy sog'lom oila shakllanishidagi ahamiyati yoritilgan. Milliy qadriyatlar, urf-odatlar, marosimlar va xalq pedagogikasining oila tarbiyasidagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy jamiyatda an'anaviy oila qadriyatlarini asrash, yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalash masalalari keng ko'lamda ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: milliy an'ana, oila, ma'naviyat, qadriyat, tarbiya, urf-odat, xalq pedagogikasi, yosh avlod, sog'lom muhit, milliy ong.

Kirish

Milliy an'analar har bir xalqning tarixiy, madaniy va ma'naviy merosini ifodalovchi bebaho boylikdir. Ular inson hayotining barcha jabhalariga, xususan, oila hayotiga chuqur singib ketgan. Oila esa jamiyatning eng kichik bo'g'ini, ammo eng muhim ijtimoiy institutidir. Sog'lom va mustahkam oila jamiyat barqarorligining kafolatidir.

O'zbekiston sharoitida oila qadriyatlari doimo e'tiborda bo'lib kelgan. Ajdodlarimiz asrlar davomida oilaviy munosabatlarni ma'naviy an'analar bilan uyg'unlashtirib, o'ziga xos milliy tarbiya tizimini yaratgan. Shuning uchun ham bugungi kunda milliy an'analarning oila hayotidagi ahamiyatini chuqur o'rganish va ularni zamonaviy hayotga mos ravishda davom ettirish dolzarb masala sanaladi.

Milliy an'analar tushunchasi va ularning ahamiyati

Milliy an'analar — bu xalqning tarixiy tajribasi asosida shakllangan, asrlar davomida saqlanib kelayotgan urf-odat, marosim, qadriyat va axloqiy me'yorlar majmuasidir. Ular insonlarning dunyoqarashi, hayot falsafasi, ma'naviy madaniyatini belgilaydi.

Har bir xalqning an'analari uning milliy o'ziga xosligini ifodalaydi. O'zbek xalqining mehmondo'stlik, kattaga hurmat, kichikka izzat, halollik, o'zaro mehr-oqibat kabi fazilatlari milliy an'analarning asosini tashkil etadi. Bu qadriyatlar oilaviy tarbiyaning ildizlariga singib ketgan bo'lib, shaxsning shakllanishida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Milliy an'analar faqat o'tgan davrga tegishli tarixiy meros emas, balki ular zamonaviy hayotda ham ijtimoiy barqarorlik va ma'naviy poklikni ta'minlaydigan kuchli omildir.

Oila — milliy qadriyatlarning asosiy o'chog'i

Oila — bu milliy an'analar avloddan-avlodga o'tadigan eng muhim maskandir. Bola hayotidagi birinchi ijtimoiy muhit bu — oiladir. Aynan oilada bola ilk bora milliy qadriyatlar, urf-odatlar, odob-axloq va muloqot madaniyatini o'rganadi.

Oila muhitida bola o'z xalqining tilini, dinini, urf-odatlarini o'rganib, o'z milliyligidan faxrlanishni o'rganadi. Masalan, Navro'z, Hayit, sunnat to'yi, beshik to'yi, nikoh marosimlari, oilaviy yig'ilishlar — bularning barchasi bolaning milliy ongini, ma'naviy dunyosini shakllantiruvchi ijtimoiy-pedagogik maktabdir.

Shunday qilib, oila nafaqat biologik, balki ma'naviy qadriyatlarni ham avloddan avlodga yetkazuvchi ko'prikdir. Ota-onaning milliy tarbiyadagi namunasi farzandning butun hayotiga ta'sir ko'rsatadi.

Ma'naviy sog'lom oila tushunchasi va uning mezonlari

Ma'naviy sog'lom oila — bu mehr-oqibat, o'zaro hurmat, axloqiy poklik, halollik va mas'uliyat kabi qadriyatlar ustuvor bo'lgan oiladir. Bunday oilada farzandlar mehr muhiti, milliy qadriyatlarga sodiqlik ruhida tarbiyalanadi.

Ma'naviy sog'lom oilaning asosiy belgilariga quyidagilar kiradi:

o'zaro hurmat va ishonchning mavjudligi;

milliy va diniy qadriyatlarga sodiqlik;

tarbiya va mas'uliyatning teng taqsimlanishi;

milliy marosimlar va urf-odatlarning saqlanishi;

farzandlarga mehr va tarbiyaviy e'tiborning kuchli bo'lishi.

Demak, ma'naviy sog'lom oila nafaqat iqtisodiy farovonlikka, balki ruhiy uyg'unlikka ham tayanadi. Uning asosi esa milliy an'analarga sodiqlikdir.

Milliy an'analar orqali ma'naviy tarbiya berishning ahamiyati

Milliy an'analar shaxs ma'naviyatini shakllantirishda beqiyos rol o'ynaydi. Otabobolarimiz yaratgan qadriyatlar tizimi yosh avlodga insoniylik, sabr, mehr-shafqat, mehnatsevarlik, vatanparvarlik kabi fazilatlarni singdiradi. Masalan, mehmondo'stlik odobi orqali — bag'rikenglik va hurmatni, to'y marosimlari orqali — bir-biriga ko'mak va birdamlikni, Navro'z bayrami orqali esa — tabiatni sevish va yangilanish g'oyalarini o'rganamiz.

Milliy an'analarni asrab-avaylash, ularni yosh avlodga to'g'ri yetkazish — bu ma'naviy tarbiyaning eng muhim vositasidir. Chunki o'zining ildizini, tarixini, urf-odatini bilgan inson hech qachon begona g'oyalarga berilmaydi, u millatiga sodiq, ma'naviy sog'lom shaxs sifatida shakllanadi.

Zamonaviy jamiyatda milliy an'analarni asrash masalalari

Globallashuv sharoitida milliy an'analarni asrab qolish dolzarb masalalardan biridir. Axborot oqimining kuchayishi, chet el madaniyatining ta'siri ayrim hollarda milliy qadriyatlarga befarqlikni keltirib chiqarmoqda.

Shu sababli ta'lim muassasalari, ommaviy axborot vositalari, madaniyat markazlari va oilalar birgalikda milliy an'analarni tiklash va targ'ib qilish ishlarini kuchaytirishi zarur. Har bir ota-ona farzandiga milliy marosimlarning ma'nosini, ularning tarbiyaviy ahamiyatini tushuntirib berishi kerak.

Milliy an'analar — bu millatning ma'naviy immunitetidir. Ularni yo'qotish, o'zlikni yo'qotish demakdir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, milliy an'analar oila mustahkamligi va ma'naviy sog'lom muhitning garovidir. Oila esa millatning asosiy tayanchi, ma'naviy barkamol jamiyatning ildizidir.

Shunday ekan, bugungi kunda milliy an'analarni yoshlar ongiga singdirish, oilalarda milliy tarbiyani kuchaytirish, urf-odatlarimizni zamon talablari bilan uyg'unlashtirish — ma'naviy sog'lom, vatanparvar va madaniyatli jamiyat qurishning muhim shartidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.
2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
3. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.